

Sygn. akt II KB 1/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

po rozważeniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 20 września 2022 r.,
kwestii dopuszczalności wniosku obrońcy skazanego Z. N.
o wyłączenie sędziów SN: Marka Motuka, Tomasza Demendeckiego oraz Adama Redzika od udziału w sprawie o sygn. akt II KB 1/22
na podstawie art. 42 § 4 zd. pierwsze po średniku a *contrario* k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**wniosek obrońcy skazanego Z. N. o wyłączenie sędziów SN:
Marka Motuka, Tomasza Demendeckiego oraz Adama Redzika od
udziału w sprawie o sygn. akt II KB 1/22 pozostawić bez
rozpoznania - jako niedopuszczalny z mocy ustawy.**

UZASADNIENIE

W piśmie datowanym na dzień 17 sierpnia 2022 r. obrońca skazanego Z. N., na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. wniósł o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Marka Motuka, Tomasza Demendeckiego oraz Adama Redzika od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KB 1/22 (sygn. akt postępowania głównego II KK 44/21) z uwagi na fakt, iż treść złożonego przez obrońcę skazanego wniosku o przeprowadzenie względem sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek testu niezawisłości i bezstronności, zasadniczo opartego na przesłankach związanych z wadliwą procedurą powołania na pełnione stanowisko z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) przesądza, że przedmiotowa

sprawa dotyczy bezpośrednio także wymienionych sędziów, wyznaczonych do jej rozpoznania, bowiem zostali oni powołani na pełnione stanowiska w tożsamej procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w wyniku nowelizacji ustawy o KRS z dnia 8 grudnia 2017 r., co powoduje, że z uwagi na identyczne podstawy formułowanych zarzutów w zakresie przesłanek rzutujących na posiadanie przez nich przymiotów niezawisłości i bezstronności, rozpoznanie wniosku w sprawie SSN Małgorzaty Bednarek przez sąd z udziałem wymienionych sędziów stanowiłoby naruszenie zasady *nemo iudex in causa sua* (k. 41).

Wskazani w piśmie sędziowie Sądu Najwyższego w dniu 11 sierpnia 2022 r. zostali wylosowani jako członkowie (SSN Marek Motuk) bądź zastępcy członków (SSN Tomasz Demendecki, SSN Adam Redzik) składu orzekającego do rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Małgorzatę Bednarek, wyznaczoną do składu orzekającego rozpoznającego sprawę kasacyjną o sygn. akt II KK 44/21, wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu oraz o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy, zarejestrowanego w Izbie Karnej pod sygn. akt II KB 1/22 (*vide* protokół z losowania k. 14).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Tytułem uwagi wstępnej należało wskazać, że wyłączenie sędzi SN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie skazanego Z. N. i W. W. postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2022 r. (sygn. II KK 44/21, por. *k. 51-53 akt*) nie dezaktualizuje potrzeby rozpoznania wniosku o wyłączenie czy rozważenia kwestii dopuszczalności tego wniosku, skoro zgodnie z ustawą o Sądzie Najwyższym po przeprowadzeniu wstępnej kontroli formalnej i uznaniu wniosku za dopuszczalny (art. 29 § 10 ustawy o Sądzie Najwyższym; por. zarządzenie Prezesa SN kierującego pracą Izby Karnej SSN Michała Laskowskiego z dnia 9 sierpnia 2022 r., *k. 11-11v akt*) w przedmiocie zawisłej przed Sądem Najwyższym sprawy, tj. wniosku o wyłączenie opartego na wskazaniu przesłanek wskazanych w przepisie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym orzeka Sąd Najwyższy, który rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym w składzie 5 sędziów losowanych spośród całego składu Sądu Najwyższego (art. 29 § 15 zd.

pierwsze ustawy o Sądzie Najwyższym). Przy przyjęciu takiego stanowiska, tj. uznaniu, że z momentem przyjęcia wniosku, o którym mowa w przepisie art. 29 § 6 ustawy o Sądzie Najwyższym, do orzekania w przedmiocie tego wniosku (a zatem także do orzekania w kwestii jego dopuszczalności) jest wyłącznie skład 5 sędziów Sądu Najwyższego, rozważenie dopuszczalności wniosku o wyłączenie sędziego SN Marka Motuka, wyznaczonego do „podstawowego” składu 5 sędziów losowanych spośród całego składu Sądu Najwyższego do rozpoznania wniosku z dnia 3 sierpnia 2022 r. o wyłączenie sędzi SN Małgorzaty Bednarek jest nadal aktualne.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259; dalej cyt. jako ustawa nowelizująca) wprowadziła do procedury sądowej nowy rodzaj wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego. Jego konstrukcja normatywna oparta została na dopuszczalności badania zdolności dochowania wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego Sądu Najwyższego w związku ze zmaterializowaniem się przesłanek faktycznych szczegółowo stypizowanych w przepisie art. 29 § 5 ustawy. Ustalenie w toku postępowania incydentalnego, którego przedmiotem jest rozpoznanie wniosku o wyłączenie, o którym mowa w ustawie nowelizującej z 9 czerwca 2022 r., ewentualnego istnienia tych przesłanek skutkuje wyłączeniem sędziego (art. 29 § 18 ustawy o Sądzie Najwyższym). Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi do ustawy o Sądzie Najwyższym przez ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek wniosku oraz postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 24 ustawy o Sądzie Najwyższym). Zważywszy na to, że wąskie odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o zażaleniu stanowi racjonalne rozwiązanie co do zasady jedynie w tym układzie procesowym, w którym rozpoznaje się zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku o wyłączenie (art. 29 § 24 ustawy o Sądzie Najwyższym), należy przyjąć — na zasadzie analogii — że w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o Sądzie Najwyższym oraz w zespole przepisów normujących postępowanie zażaleniowe w Kodeksie postępowania karnego (Rozdział 50 — *Zażalenie i sprzeciw*), do których

odpowiedniego stosowania wprost odsyła ustawa o Sądzie Najwyższym, odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu postępowania karnego. (*Nota bene* z takiego też właśnie założenia — tj. stanowiska, że w postępowaniu incydentalnym dotyczącym wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego, o którym mowa w przepisie art. 29 § 5 i n. ustawy o Sądzie Najwyższym zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania karnego — wyszedł autor złożonego obecnie wniosku o wyłączenie sędziów datowanego na 12 sierpnia 2022 r., skoro złożony przezeń wniosek został on oparty na przepisie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.). Oznacza to tym samym, że do problematyki trybu i zasad rozpoznawania wniosków o wyłączenie sędziego składanych na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego zastosowanie znajdują przepisy Rozdziału 2 Kodeksu postępowania karnego — *Wyłączenie sędziego*. Wniosek złożony przez obrońcę Z.N. o wyłączenie od udziału w sprawie dotyczy ubocznego, incydentalnego nurtu postępowania, tj. postępowania w przedmiocie wniosku o wyłączenie sędziego opartego na podstawie wyłączenia określonej w przepisie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Należało zatem w pierwszej kolejności rozważyć, czy złożenie takiego wniosku jest w tym postępowaniu — mającym wszak charakter wypadkowy wobec postępowania głównego — w ogóle dopuszczalne.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że cyt.: „okoliczności wyłączające sędziego, wyliczone w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k., dotyczą wyłącznie sędziego wyznaczonego do udziału w sprawie. W rozumieniu tych przepisów ‘sprawą’ jest postępowanie zmierzające do rozpoznania i orzekania o głównym przedmiocie procesu, a nie w odrębnie uregulowanej kwestii wyłączenia sędziego od udziału w sprawie” (postanowienie z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04, OSNKW, z. 1/2005 poz. 5). W konsekwencji „jedyną przyczynę wyłączenia sędziego od orzekania w przedmiocie wniosku o wyłączenie określa postanowienie art. 42 § 4 zd. 2 k.p.k. Jest to szczególna podstawa wyłączenia sędziego z mocy prawa, wykluczająca dopuszczalność orzekania w kwestii wyłączenia przez sędziego ‘którego dotyczy wyłączenie’. Znajduje ona zastosowanie tylko w wypadku wskazanym w tym przepisie i kwestię tę reguluje wyczerpująco. Nie istnieje zatem, w zakresie składu orzekającego w kwestii wyłączenia sędziego,

możliwość stosowania (obok tej podstawy czy w jej miejsce) innych podstaw wyłączenia sędziego” (*ibidem*). Pogląd ten akceptowany jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Aprobując w pełni stanowisko zaprezentowane w judykacie sygn. V KK 195/04, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. V KK 156/13, SIP «Lex» nr 1408253, przyjął, że cyt.: „wniosek o wyłączenie sędziego na podstawie istnienia okoliczności mogących wskazywać na brak bezstronności sędziego można złożyć w odniesieniu do tego sędziego, który rozstrzyga sprawę w jej głównym, zasadniczym nurcie, a więc w tej części, która stanowi przedmiot danego postępowania, a nie w kwestiach ubocznych, wynikających z reguły z konieczności wydawania określonych orzeczeń co do kwestii, które muszą niejednokrotnie pojawić się w toku trwającego zasadniczego przedmiotu postępowania”. Zatem wniosek o wyłączenie sędziego SN Marka Motuka, jako nie dotyczący sędziego rozstrzygającego sprawę w jej głównym, zasadniczym nurcie, a więc w tej części, która stanowi przedmiot danego postępowania, lecz sędziego wyznaczonego do składu orzekającego w kwestii ubocznej, należało pozostawić bez rozpoznania — jako niedopuszczalny z mocy ustawy.

Wniosek o wyłączenie od udziału w sprawie w tym zakresie, w którym dotyczy on innych sędziów Sądu Najwyższego, obecnie niewyznaczonych do jej rozpoznania (tj. tzw. sędziów zastępców — por. § 81 ust. 4 zd. pierwsze *in fine* rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. — Regulamin Sądu Najwyższego, Dz.U. poz. 1489) jest również niedopuszczalny z mocy ustawy, jako odnoszący się do sędziów aktualnie niewyznaczonych do rozpoznania sprawy (por. § 81 ust. 7 Regulaminu Sądu Najwyższego). Wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy, a zatem wniosek złożony *pro futuro*, jest procesowo niedopuszczalny. Niczego w tym względzie nie zmienia okoliczność, że pozostali dwaj sędziowie Sądu Najwyższego objęci złożonym przez obrońcę wnioskiem o wyłączenie zostali już wyłonieni w drodze przeprowadzonego w sprawie losowania. Są to sędziowie zastępcy, a zatem ich status procesowy — do chwili konieczności ewentualnego dokonania zmiany w składzie orzekającym z powodu długotrwałej i uzasadnionej przeszkody w orzekaniu oraz wydania zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o

wejściu sędziów zastępców do składu orzekającego w kolejności wylosowania — jest tożsamy ze statusem sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[as]